

Ustawa

z dnia ... 2022 r.

o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021, z 2022 r. poz. 24, 138) w art. 72:

- a) ust. 6 otrzymuje brzmienie: "6. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wymagania obowiązujące przy prowadzeniu żywienia zbiorowego typu zamkniętego, mając na względzie normy żywienia oraz wymagania zdrowotne, w tym minimalny dzienny koszt posiłków i napojów.",
- b) po ust. 6 dodaje się ust. 7 w brzmieniu: "7. Minimalny dzienny koszt posiłków i napojów na osobę nie może być niższy niż 120% minimalnej stawki godzinowej brutto ustalanej na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207)."

Art. 2. W ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1672, 1901, 1927, z 2022 r. poz. 646, 655) w art. 28 ust. 6 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu: "3a) liczby uczniów w szkołach i placówkach korzystających z żywienia zbiorowego prowadzonego przez szkołę lub placówkę, z uwzględnieniem minimalnego dziennego kosztu posiłków i napojów określonego na podstawie art. 72 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021, z 2022 r. poz. 24, 138, ...).”

Art. 3. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 55 po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu: “4. Wyżywienie w domu pomocy społecznej powinno spełniać wymagania obowiązujące przy prowadzeniu żywienia zbiorowego typu zamkniętego określone na podstawie art. 72 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021, z 2022 r. poz. 24, 138, ...).”;
- 2) w art. 68 po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu: “6a. Wyżywienie w placówce, o której mowa w ust. 1, powinno spełniać wymagania obowiązujące przy prowadzeniu żywienia zbiorowego typu zamkniętego określone na podstawie art. 72 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.”

Art. 4. 1. Minister właściwy do spraw wyda rozporządzenie, o którym mowa w art. 72 ustawy zmienianej w art. 1, nie później niż 30 dni po wejściu ustawy w życie.

2. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

Uzasadnienie

1. Cel i potrzeba wydania ustawy, rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma zostać unormowana

Żywnienie stanowi integralną część procesu leczniczego i współdecyduje o poprawie zdrowia pacjenta. W swych założeniach powinno być zgodne z zasadami prawidłowego żywienia i wspierać powrót do zdrowia, a także utrzymanie poziomu zdrowia w innych placówkach. Jak natomiast wskazuje Najwyższa Izba Kontroli w raporcie "Żywnienie pacjentów w szpitalach": "Przepisy nie określają norm żywieniowych pacjentów, jakości produktów, zasad kontroli usług żywienia szpitalnego, czy zasad zatrudniania dietetyków na oddziałach. Dostarczane produkty nie usprawniają funkcjonowania organizmu, a czasem mogą szkodzić - wskazała w raporcie NIK." (s. 8). W wyniku braku norm niektóre wartości odżywcze (takie jak wapń, żelazo czy magnez) są w niedoborze, a odnotowuje się znaczny nadmiar takich składników jak sól. Według NIK średni dzienny koszt wyżywienia w kontrolowanych szpitalach w latach 2015-2017 kształtował się na poziomie od 9,55 zł do 17,99 zł. W placówkach prowadzących własne kuchnie średni koszt surowców użytych do przygotowania posiłków wynosił łącznie niską kwotę od 3,70 do 8,46 dziennie. Według śródrocznych badań Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych o minimum egzystencji, najniższa możliwa kwota na wyżywienie osoby wynosi 7,56 zł, implikując, że pacjenci w polskich ośrodkach ochrony zdrowia, karmieni są poniżej minimum egzystencjalnego. Rażąco niski jest również procent kosztów produktów w porównaniu do kosztów całego posiłku, w jednym z przypadków wynoszącym jedynie 24% kosztów całego posiłku w ciągu dnia.

Obecne realia skrajnie zaprzeczają również podstawowym rekomendacjom Światowej Organizacji Zdrowia, pozbawiając pacjentów możliwości korzystania z indywidualnych i zbilansowanych diet koniecznych do wsparcia ich powrotu do zdrowia. Sytuacja w polskich szpitalach jest również sprzeczna z §1 art 68 Konstytucji RP, zgodnie z którym "każdy ma prawo do ochrony zdrowia".

Proponowany projekt ustawy wychodzi naprzeciw podstawowym oczekiwaniom obywateli związanymi ze służbą ochrony zdrowia. Wprowadzenie minimalnych kwot żywienia pacjentów w efekcie spowoduje zmniejszenie nakładu finansowego na leczenie i opiekę nad pacjentami dotkniętymi niedożywieniem.

2. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

W **art. 1** projektodawca proponuje zmiany w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021). W wyniku zmiany art. 72 ust. 6 minister właściwy do spraw zdrowia będzie zobowiązany do wydawania rozporządzenia w sprawie wymagań obowiązujących przy prowadzeniu żywienia zbiorowego typu zamkniętego. Minister będzie mieć na względzie normy żywienia oraz wymagania zdrowotne, w tym minimalny dzienny koszt posiłków i napojów. W dodawanym ust. 7 minister otrzymuje dodatkową dyspozycję - określa się dolną granicę minimalnego dziennego kosztu posiłków i napojów na osobę w wysokości 120% minimalnej stawki godzinowej brutto ustalanej na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207). Zgodnie z definicją ustawową, żywienie zbiorowe typu zamkniętego prowadzi zakład wykonujący działalność w zakresie zorganizowanego żywienia określonych grup konsumentów, w szczególności w szpitalach, zakładach opiekuńczo-wychowawczych, żłobkach, przedszkolach, szkołach, internatach, zakładach pracy, z wyłączeniem żywienia w samolotach i innych środkach transportu oraz wojskowych polowych punktów żywieniowych.

Dotychczas minister na podstawie art. 72 ust. 6 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia miał jedynie uprawnienie do wydawania odpowiedniego rozporządzenia, z którego jednak do tej pory nie skorzystał. Ze względu na ważny problem społeczny należy zobowiązać ministra do wydania odpowiedniego aktu wykonawczego. Dodatkowo, ustalono minimalny dzienny koszt posiłków i napojów na osobę na podstawie wzorca minimalnej stawki godzinowej brutto ustalanej na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207). W tym zakresie

można rozważyć inne wskaźniki, takie jak minimum egzystencji czy wyliczony na potrzeby niniejszej ustawy koszyk podstawowych dóbr żywnościowych. Minimalna stawka godzinowa jest ustalana na podstawie ustawy, a jej wartość jest znana z odpowiednim wyprzedzeniem. Projektodawca uznał, przez powyższe cechy wskaźnik minimalnej stawki godzinowej na dany rok jest najbardziej elastyczny, a co za tym idzie optymalny dla konsumentów i budżetów podmiotów, których dotyczy przedmiotowy projekt. W 2022 minimalny dzienny koszt posiłków i napojów na osobę nie mógłby być niższy niż 14,78 zł.

Zmiany w **art. 2 i 3** stanowią dostosowanie innych przepisów do zmiany określonej w art. 1. W ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1672, 1901, 1927) w art. 28 ust. 6 po pkt 3 dodaje się pkt 3a, w myśl którego minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, dzieląc część oświatową subwencji ogólnej w drodze rozporządzenia, będzie miał na względzie liczbę uczniów w szkołach i placówkach korzystających z żywienia zbiorowego prowadzonego przez szkołę lub placówkę, z uwzględnieniem minimalnego dziennego kosztu posiłków i napojów.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803, 1981) dodaje się warunek standardu wyżywienia obowiązującego przy prowadzeniu żywienia zbiorowego typu zamkniętego określone na podstawie, z uwzględnieniem minimalnego dziennego kosztu posiłków i napojów. Podobne rozwiązanie dotyczy zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Projektodawca proponuje ustalenie terminu wejścia w życie proponowanej ustawy na 1 stycznia 2023 roku.

3. Przewidywane skutki gospodarcze, prawne, społeczne i finansowe

W wyniku wejścia w życie niniejszej ustawy poprawie ulegnie standard wyżywienia w zakładach opieki zdrowotnej, szkołach, placówkach oświatowych i innych podmiotach prowadzących żywienie zbiorowe typu zamkniętego. Skutkiem poprawy standardu w tym zakresie będzie lepsza dieta pacjentów, uczniów i innych osób korzystających z żywienia zbiorowego typu zamkniętego, a co za tym idzie - w

wielu przypadkach poprawa stanu zdrowia. Zgodnie z rekomendacjami i standardami Światowej Organizacji Zdrowia w wyniku wejścia w życie ustawy rozszerzony zostanie dostęp do ochrony zdrowia.

Proponowane przepisy mają również znaczenie profilaktyczne. Poprawa standardów żywienia wiąże się z większym i lepszym przyswajaniem witamin oraz innych substancji odżywczych, które wspierają odporność i ogólną kondycję psychofizyczną.

Z punktu widzenia prawnego ustalone zostaną jednolite standardy żywienia zgodnie z wolą ustawodawcy wyrażoną już w 2006 roku w czasie uchwalenia obowiązującej ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. Należy tu zgodzić się z ustawodawcą z 2006 roku, że ważna kwestia żywienia powinna zostać ujednolicona, zwłaszcza w czasie występowania inflacji powyżej celu Narodowego Banku Polskiego.

Proponowane przepisy pozytywnie wpłyną na obrót gospodarczy poprzez zwiększenie konsumpcji żywności lepszej jakości zgodnie z zasadą elastyczności popytu. Minimalna stawka według stanu prawnego na dzień 1 maja 2022 roku wyniosłaby 23,64 zł dziennie.

4. Finansowanie

Na podstawie raportu Głównego Urzędu Statystycznego z 2020 roku "Zdrowie i ochrona zdrowia w 2019 roku" można oszacować, że z usług żywienia w zakładach opieki zdrowotnej rocznie korzysta ok. 11 mln osób przeciętnie przez 10 dni w roku. Oznacza to, biorąc pod uwagę cytowane w części 1 uzasadnienia informacje Najwyższej Izby Kontroli, że szacunkowy koszt wyrównania kosztów w tych placówkach wyniesie ok. 900 mln zł rocznie. Wydatki te zostaną sfinansowane z budżetu Narodowego Funduszu Zdrowia w ramach zwiększenia finansowania ochrony zdrowia na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W przypadku szkół różnica ta będzie wynosić ok. 3,15 mld zł, biorąc pod uwagę posiłki dla ok. 60% z 4,9 mln uczniów w czasie roku szkolnego trwającego ok. 210 dni. Wydatki te zostaną poniesione z części oświatowej subwencji ogólnej zgodnie z ustawą zmieniającą art. 2.

Koszt wejścia w życie ustawy w placówkach, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wyniesie ok. 253 mln zł rocznie i zostanie poniesiony przez organy prowadzące. Kwota została oszacowana na podstawie liczby mieszkańców placówek (ok. 105 tys., GUS: Zakłady stacjonarne pomocy społecznej w 2020 r.) oraz przeciętnej różnicy w minimalnych stawkach.

5. Wpływ na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców

Proponowana ustawa pozytywnie wpłynie na działalność przedsiębiorców w zakresie obrotu żywnością, usług gastronomicznych i sektorów powiązanych poprzez zwiększenie popytu.

6. Założenia aktów wykonawczych

Rozporządzenie Ministra Zdrowia Minister w sprawie wymagań obowiązujących przy prowadzeniu żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Minister określi wymagania w sposób określony przez ustawodawcę w 2006 roku, a także ustali minimalny dzienny koszt posiłków i napojów na osobę na poziomie nie niższym niż 120% minimalnej stawki godzinowej brutto ustalanej na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207). Minister poda kwotę w zaokrągleniu do jednego grosza i będzie ją aktualizować w przypadku spadku relacji wskaźnika poniżej 120% kwoty, o której mowa w art. 72 ust. 2 przedmiotowej ustawy.

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

Minister Edukacji i Nauki, poza innymi dyspozycjami ustawodawcy określonymi w art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w rozporządzeniu uwzględni liczbę uczniów w szkołach i placówkach

korzystających z żywienia zbiorowego prowadzonego przez szkołę lub placówkę, z uwzględnieniem minimalnego dziennego kosztu posiłków i napojów określonego na podstawie art. 72 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, w celu zabezpieczenia środków finansowych z budżetu państwa na ten cel.

7. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej i Konstytucją RP

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Przedmiot regulacji nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

W ocenie wnioskodawcy proponowany projekt ustawy jest zgodny z Konstytucją RP.

8. Konsultacje społeczne

Projekt nie był poddany konsultacjom społecznym.